

De derde nieuwsbrief Natuurlijke Luxe

De Federatie van Vleesveestamboeken en Wageningen UR Livestock Research willen voortrekkers en andere belangstellenden met deze nieuwsbrief informeren over de voortgang van het project Natuurlijke Luxe. Het project Natuurlijke Luxe is een initiatief van de Federatie van Vleesveestamboeken. De ondersteuning door Wageningen UR Livestock Research wordt gefinancierd door het ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I). Het doel van het project is uiteindelijk om de noodzaak en het routinematig gebruik van keizersnede bij vleesrassen weg te nemen. Het gebruik van keizersnede als noodmaatregel bij een moeilijke geboorte staat niet ter discussie.

De samenstelling van de stuurgroep is op dit moment: Piet Hannewijk (Federatie van Vleesveestamboeken, voorzitter stuurgroep), Ignace Moyaert (Belgian Blue Group en Nederlands Stamboek Belgisch Witblauw), Willem Dijkstra (Federatie van Vleesveestamboeken), Jan van de Wiel (Nederlands Stamboek Belgisch Witblauw), Johan van der Ven (Stamboek Verbeterd Roodbont), Arie Hamoen (CRV) en Ko Brooijmans (LTO). Jan ten Napel (Wageningen UR) en Geert Hoflack (Faculteit Diergeneeskunde Gent) adviseren de stuurgroep en Rita Hoving (Wageningen UR) levert projectondersteuning.

Van links naar rechts op de foto: (achterste rij) Piet Hannewijk, Jan van de Wiel, Willem Dijkstra, (voorste rij) Johan van der Ven en Jan ten Napel.

Bekkenmetingen in het stalseizoen 2010/2011

Afgelopen winter heeft Will Steenweg opnieuw bij 458 koeien de

binnenbekkenmaten gemeten. Deze informatie is gebruikt voor de fokwaardenschatting van inwendige bekkenhoogte en geeft verder voor de veehouder een indicatie of het

zinvol is om een natuurlijke geboorte te proberen.

Er zijn 307 koeien en pinken gemeten bij zes fokkers van Verbeterd Roodbont. Bij zeven fokkers van Belgisch Witblauw zijn in totaal 151 koeien en pinken gemeten. Verder is er nog een klein aantal jonge en volwassen stieren gemeten bij de verschillende fokkers.

In totaal hadden 80 dieren een zodanig ruime inwendige bekkenhoogte dat natuurlijk afkalven voorzichtig geprobeerd kan worden. Het advies is om een natuurlijke geboorte voorzichtig te proberen als de inwendige bekkenhoogte tenminste 20,5 cm is. Dit is 17% van de gemeten groep. Het zijn hoofdzakelijk uitgegroeide dieren van 4 jaar en ouder.

Erfelijkheidsgraad inwendige bekkenhoogte 2011

Voor het eerst is de gegevensstructuur bij Belgisch Witblauw voldoende voor een schatting van de erfelijkheidsgraad. Met een schatting van 41% ligt de erfelijkheidsgraad op een vergelijkbaar niveau als bij Verbeterd Roodbont (48%).

De erfelijkheidsgraad geeft welk percentage van de verschillen tussen dieren samenhangen met de erfelijke aanleg. Schattingen tussen de 40 en 50% geven aan dat het kenmerk sterk erfelijk is en gemakkelijk te verbeteren met selectie.

Fokwaardenschatting 2011 inwendige bekkenhoogte

De fokwaardenschatting van 2011 laat een sterk veranderd beeld zien ten opzichte van de fokwaarden die in het najaar van 2010 verspreid zijn. Helaas moeten we constateren dat de 2010-fokwaarden bij Verbeterd Roodbont onjuist waren.

In 2010 is de fokwaardenschatting van een stiermodel overgegaan op een diermodel. Daarvoor heb je de levensnummers van de moeders nodig. Veel van die informatie ontbrak of was fout. Afgelopen winter hebben we samengewerkt om alle informatie te controleren, te verbeteren en aan te vullen. Dat heeft met name bij sommige fokkers van Verbeterd Roodbont tot grote veranderingen geleid, wat ook gevolgen had voor de fokwaarden van een aantal stieren.

Als we in 2009 de afstammingsinformatie compleet hadden gehad, was bijvoorbeeld Jacobar 28 AZ niet als topstier voor het project boven komen drijven, maar slechts een gemiddelde stier gebleken. Nu is deze stier veel gebruikt in 2010, waardoor we in feite tijd verloren hebben.

In de toekomst gaan we werken met de viercijferige werknummers van de koeien en uitdraaien van websites waar werknummer aan levensnummer wordt gekoppeld. Hiermee wordt de kans op fouten minimaal.

Fokwaarden inwendige bekkenhoogte Verbeterd Roodbont stieren

Net als in 2010 heeft Gwen van Vredenburg bij de Verbeterd Roodbont stieren de hoogste

fokwaarde met +1.33 cm. Evert van de Valkenweide die de tweede fokwaarde heeft is helaas eerder dit jaar afgevoerd. Evenals in 2007 en 2009 is Wilbert de stier met de meest ongunstige fokwaarde (-0.99 cm).

De fokwaarde geeft aan in cm wat de erfelijke aanleg van een stier is ten opzichte van de populatie. Nakomelingen krijgen gemiddeld de helft van de vader en de helft van de moeder. Als de hoogste en de laagste stier op gemiddelde koeien worden ingezet (fokwaarde 0 cm), dan hebben de nakomelingen van Gwen van Vredenburg een inwendige bekkenhoogte die $(1.33 + 0)/2 = 0.66$ cm groter is dan het gemiddelde en Wilbert dochters die $(-0.99 + 0)/2 = 0.49$ cm kleiner dan het gemiddelde. Een verschil tussen dochtergroepen van ruim een centimeter! Stieren met een betrouwbaarheid lager dan 0.25 zijn weggelaten uit deze lijst.

Fokwaarde in cm (btbh)

Hoogste stieren		Laagste stieren	
Naam	fokwaarde	Naam	fokwaarde
Gwen v Vredenburg	1.33 (0.42)	Wilbert	-0.99 (0.91)
Evert van de Valkenweide	1.25 (0.64)	Karel 1 AZ	-0.83 (0.44)
Herman van de Weteringshoeve	1.15 (0.47)	Joost van Vredenburg	-0.77 (0.56)
Hans 2	1.11 (0.33)	Geurt vd Lingenhof	-0.73 (0.71)
ET sjannie's Kobus 2 AZ	1 (0.32)	Gert vd Lingenhof	-0.72 (0.48)

Fokwaarden Belgisch inwendige bekkenhoogte Witblauw stieren

Graphite de Dessous la Ville, Fermond en Affute voeren de lijst aan bij Belgisch Witblauw (fokwaarden tussen de +0.64 cm en +0.87 cm). Torrero ET du Grand Courty, Agib, Diabolo d'Embise en Bivouac ET 0718 du Vivier hebben de laagste fokwaarden in de lijst (fokwaarden tussen de -0.85 en -1.17 cm).

De fokwaarde geeft aan in cm wat de erfelijke aanleg van een stier is ten opzichte van de populatie. Nakomelingen krijgen gemiddeld de helft van de vader en de helft van de moeder. Als de hoogste en de laagste stier op gemiddelde koeien worden ingezet (fokwaarde 0 cm), dan hebben de nakomelingen van Graphite een inwendige bekkenhoogte die $(0.87 + 0)/2 = 0.44$ cm groter is dan het gemiddelde en Torrero dochters die $(-1.17 + 0)/2 = 0.59$ cm kleiner dan het gemiddelde. Ook bij Belgisch Witblauw een verschil tussen dochtergroepen van ruim een centimeter! Stieren met een betrouwbaarheid lager dan 0.25 zijn weggelaten uit deze lijst.

Fokwaarde in cm (btbh)

Hoogste stieren		Laagste stieren	
Naam	fokwaarde	Naam	fokwaarde

Graphite de dessous la ville	0.87 (0.36)	Torrero ET du Grand Courty	-1.17 (0.37)
Fermond	0.82 (0.39)	Agib	-1.15 (0.56)
Affute	0.64 (0.35)	Diabolo d'Embise	-0.95 (0.39)
Harrison ET de St Fontaine	0.46 (0.57)	Bivouac ET 0718 du Vivier	-0.85 (0.47)
Jelle	0.41 (0.53)	Gagnant de Moulin Derbaix	-0.67 (0.55)

Natuurlijke geboortes in 2010

Van de koeien die in 2009/2010 gemeten zijn, heeft 15% ooit natuurlijk afgekald. Natuurlijke geboorte is bij sommige koeien mogelijk, maar moet wel voorzichtig worden geprobeerd. Een deel van de voortrekkers geeft aan dat ze het niet aandurven om een natuurlijke geboorte te beginnen. Ze zijn bang dat een kalf op het kruis blijft zitten. En dat is op zich terecht. Ga daarom niet blindelings aan kalveren trekken. Als je eenmaal een dood kalf getrokken hebt, durf je het helemaal niet meer. Overleg met de dierenarts, als de inwendige bekkenhoogte van de koe in principe groot genoeg is. Ga dan eerst voelen en kijken en bouw zo ervaring op.

De 372 koeien gemeten in 2009/2010 bestonden uit 180 pinken, 164 koeien die alleen met een keizersnede afgekald hadden en 30 koeien die ooit natuurlijk afgekald hebben.

Draagtijd van de kalveren?

In het project Natuurlijke Luxe wordt vooral geselecteerd op ruimere bekkens. De dikbilrassen verschillen vooral van andere rassen door nauwere bekkens. Andere kenmerken die invloed hebben op het geboorteverloop, zoals geboortegewicht en draagtijd zijn ook van belang, maar zullen geen grote bijdrage leveren aan het verminderen van keizersneden bij dikbilkoeien.

Het belangrijkste selectie criterium voor meer natuurlijke geboorten is voldoende ruimte in het bekken. Draagtijd, geboortegewicht, formaat/vorm van het kalf en het geboorteprocés maken het verschil als de bekkenhoogte voldoende is.

Voortrekkers Natuurlijke Luxe

Op de bijeenkomst van 26 februari j.l. zijn de aanwezige voortrekkers op de foto gezet. De voormannen Jan van de Wiel (BWB) en Johan van der Ven (VRB) vertegenwoordigen de voortrekkers en zijn het aanspreekpunt. Van links naar rechts op de foto: (achterste rij) Marcel Quartel, Jan te Riele, Harrie Hutten, Marinus van den Berg, Tessie

Morsink, Sjaak en Peter Fransman.

Haverbeke, Etienne Buijsse, Marnix Knetemann, Harm Kuil, (voorste rij) Johan van der Ven, Bert van Abeelen, Jan ten Napel, Jan van Dam. Op de foto ontbreken: Theo van der Burg, Gerrit Keijl, Enno Stap, Gerard Tuin, Gerda Tupker, Jan

Sperma via de genenbank

Voor de voortrekkers is er via de Genenbank sperma beschikbaar van Lauritz van Vredenburg, een Verbeterd Roodbont stier bij Jan te Riele. De gemiddelde fokwaarde van zijn ouders is +0.38 cm, wat deze stier geschikt maakt voor het project Natuurlijke Luxe. De rietjes komen naar verwachting eind april uit quarantaine en geïnteresseerde voortrekkers kunnen hun interesse kenbaar maken via de voorman van dit project (Johan van der Ven) die de aanvraagprocedure bij CGN administratief kan begeleiden.

Het Centrum voor Genetische Bronnen, Nederland (CGN) kan een rasvereniging van een zeldzaam Nederlands runderras op verschillende manieren ondersteunen bij het winnen van sperma. De keuzes zijn afhankelijk van het beschikbare CGN-budget en de veterinaire randvoorwaarden van de nVWA.

Rasverenigingen kunnen hiertoe een verzoek indienen dienen bij CGN. Soms kan het zijn dat een stier om veterinaire redenen niet naar een erkend KI-station kan. Indien het lukt om sperma te winnen van deze stier, kan sperma beschikbaar gesteld worden aan de voortrekkers (doch er blijven altijd 50 rietjes in de genenbank). Het risico van gebruik van sperma waar eventueel veterinaire beperkingen op zijn, ligt overigens bij de veehouder die het sperma aanvraagt.

Patamon van Knedo geslacht

De stier Patamon van Knedo, eigendom van Marnix Knetemann, is afgevoerd en woog maar liefst 1341 kg. Volgens medewerkers van het slachthuis is er bij hen op het bedrijf nog nooit eerder zo'n zware stier geslacht.

Zijn
borstomvang
was maar
liefst 285
cm, met een

pijbeenomvang van slechts 22 cm en een scrotumomtrek van 38 cm. Zijn karkas behaalde een gewicht van 833.4 kg. Patamon heeft 4 jaar dekdiensdienst gedaan in de kudde van Marnix Knetemann en daarna enkele maanden bij een Verbeterd Roodbont fokker.

Patamon van Knedo komt uit ouders die beiden natuurlijk geboren zijn. De stier is zelf ook gemeten binnen het project. Op basis van gemeten dochters had de stier een fokwaarde van -0.04 cm, wat gemiddeld is. De vader van Patamon heeft veel nakomelingen gegeven die natuurlijk geboren zijn. De volle broer van Patamon, Navaho van Knedo, is ook natuurlijk geboren.

Even voorstellen: Will Steenweg

Will Steenweg, die nu voor het derde stalseizoen op een rij het land doorgetrokken is om koeien te meten, vertelt wat over zichzelf. "Ik ben sinds 3 jaar betrokken bij het project 'Natuurlijke Luxe' en mijn taak is het vaststellen, onder rectale begeleiding, van de hoogte- en breedtemaat van het bekken van de koe en de stier. Deze metingen vinden plaats bij VRB en BWB ; sinds kort is er ook interesse bij het Charolais en Blonde Aquitaine (stieren) stamboek. Daarnaast ben ik werkzaam bij CRV Holding te Arnhem als eicel-/embryowinner bij rundvee. De eicellen worden gewonnen in de levende koe. De gewonnen eicellen worden bevrucht op het laboratorium via in vitro fertilisatie en opgekweekt tot transplanteerbare embryo's. Deze embryo's kunnen teruggeplaatst worden in 'ontvangsterkoeien' (draagmoeders). Ik ben opgeleid als bioloog/para-veterinair aan de RijksUniversiteit Utrecht."

Meer informatie over zijn werkzaamheden kunt u zien in [dit filmpje](#) van AgriLife.

Projecten in de media

Ook de media besteden aandacht aan het project Natuurlijke Luxe. In de regiokranten van *Veldpost*, *Stal & Akker* en *Agraaf* is een [interview met voortrekker Marcel Quartel](#) verschenen. In *Vee & Gewas* komt het artikel volgende week. In *V-focus* zijn twee artikelen van Jan ten Napel verschenen (['Meetprogramma dikbilrassen biedt veel perspectief. Pelvimetrie voor natuurlijke geboorten'](#) en ['Cultuuromslag nodig. Natuurlijke Luxe bij Verbeterd Roodbont'](#)).

Agenda

- Volgende stuurgroepvergadering: 17 mei 2011

Colofon

Deze
niewsbrief
wordt
uitgegeven
door
Wageningen
UR Livestock
Research in

samenwerking met de [Federatie Vleesveestamboeken Nederland](#) vertegenwoordigd door Vereniging Nederlands Stamboek Verbeterd Roodbont Vleesvee en Belgisch Witblauw Rundveestamboek Nederland. Mocht u zich willen aanmelden voor de nieuwsbrief of meer informatie over een onderwerp willen ontvangen neem dan contact op met [Rita Hoving](#).

De vorige nieuwsbrieven kunt u [hier](#) terugvinden.

Mocht u in de toekomst geen nieuwsbrieven meer willen ontvangen, klik dan [hier](#) om dat aan ons door te geven.

Alhoewel we ernaar streven dat de informatie in deze nieuwsbrief zo actueel en accuraat mogelijk is, accepteren we geen verantwoordelijkheid voor problemen die ontstaan als gevolg van het gebruik van deze nieuwsbrief. De redactie kan niet

verantwoordelijk worden gehouden voor fouten door onjuiste, incomplete of niet-accurate informatie.
powered by e-News